

IVAN HOFFMAN

Je zajímavé, že i když moc u nás drží ve svých rukou předsedové vlád, historické etapy máme spojené s prezidenty. Česká republika má za sebou dekády Václava Havla, Václava Klause a Miloše Zemana. Až s koncem prezidentského mandátu Miloše Zemana se uzavřela polistopadová éra, a můžeme z odstupu bilancovat společný odkaz tří prezidentů, které zrodila revoluce.

Kdybychom měli našim polistopadovým prezidentům přičinit zjednodušující nálepky, pak Havel byl intelektuál, Klaus elitář a Zeman populist. Žádná z těch charakteristik ale samozřejmě není přesná.

Václav Havel si imidž předlistopadového intelektuála, disidenta, pěstoval i v době, kdy už byl součástí politického handlu, dělal nezbytné kompromisy a lidská práva už hájil dvojím metrem, když při jejich pošlapávání mocnými spojenci cudně odvracel zrak.

U Václava Klause předcházela jeho prezidentství éra zásadní ekonomické transformace, které byl autoritativním lídrem.

S obrazem elitáře, který všechno ví nejlépe a v kanceláři má na konferenčním stolku fotografie Margaret Thatcherové, ale nejde dohromady jeho sociální instinkt, kdy realisticky vyhodnotil, že míra sociální únosnosti reforem byla naplněna a stáhl nohu z plynu.

Zemanova lidovost pak byla více povahovým rysem, než politickou kalkulací. Keynesiánství není populismem, navíc to byl Zeman, který coby levicový premiér, dobudoval po pravicovém Klausovi kapitalismus na český způsob, kterému zlí jazykové a znalci zákulisí přezdívali mafiánský. Zemanův populismus „důchodce z Vysočiny“, byl populismem sečtělého prognostika a zdatného technologa moci.

Co měli tři naši polistopadoví prezidenti společného, byl prostor a čas ve kterém Česká republika hledala svůj raison d'être. Všichni tři nejen akceptovali, ale i sdíleli představu české příslušnosti k projektu evropské integrace. Členství v EU a NATO pro naše prezidenty nemělo alternativu, byť všichni tři v různé míře intuitivně tíhli k diplomacii čtyř azimutů. Václav Havel měl pravda slabost pro Dalajlámu, což komplikovalo vztahy s Čínou, ale bylo to v době, kdy ještě Čína nebyla v dnešní kondici. Václava Klause a Miloše Zemana si pak Američané neomotali kolem prstu natolik, aby se vymezovali vůči Rusku a Číně. Zeman na vztahy s Ruskem rezignoval až kvůli válce na Ukrajině.

Evropská orientace našich prezidentů přirozeně vyplynula z jejich životní zkušenosti se studenou válkou a konfrontace kapitalismu se socialismem, kdy Západ v soutěži ideologií vykazoval lepší výsledky, a zdálo se, že má větší potenciál zajistit lidem svobodu, důstojnost a prosperitu. Naši prezidenti vycházeli z představy, že přijdou k hotovému, že stačí zvolit správnou stranu a není třeba definovat nějaký národní zájem, hlídat si státní suverenitu a trvat na ekonomické a politické soběstačnosti v oblastech životní důležitosti.

Riziko, že s rezignací na vlastní národní strategii hrozí republice osud ekonomické kolonie a politické periférie, nepostřehl Václav Havel nikdy a Klaus se Zemanem pozdě. Prioritou pro ně bylo členství v klubu, aniž by prohlédli past, že se staneme méně rovnými mezi rovnými a náklady členství že převáží jeho výhody.

Polistopadovou éru, končící s prezidentem Zemanem, lze vnímat jako promarněnou šanci dát Československé a pak České státnosti svébytný obsah, vymezit se proti unijnímu kolektivizmu, uniformitě, opírat se o vlastní kulturu a duchovní tradice, vzdělanost a um a neztrácet ze zřetele, že tato země je naše. Starost o to, kam patříme, vedla k tomu, že jsme zapomněli definovat, kým jsme. Za Havla, Klause a Zemana jsme se na mapě světa stali postradatelnou nezajímavou destinací. Miloš Zeman byl prezidentem, který symbolicky na odchodu zhasnul.

S novým prezidentem a politickou garniturou, která nemá žádné národní ambice a trpně čeká co Brusel a co Amerika, vstupuje republika do turbulentních časů, kdy problémy s identitou má celý evropský klub, ve kterém jsme uvízli. Ještě neznáme dno, od kterého se budeme moci odrazit, ale je jasné, že bude hluboko. Už byl ale nejvyšší čas procitnout z třicetileté iluze, že péči o svou budoucnost můžeme outsourcovat na někoho jiného, ať už je to Brusel, NATO anebo globální korporace. Záleží-li nám na budoucnosti, musíme si ji vzít zpět: musíme se někdy příště svou budoucností stát.

| IVAN HOFFMAN

■ ■ ■ ■ ■ (5 votes, average: **3,60** out of 5)

>> Podpora

Svobodný svět nabízí všechny články zdarma. Náš provoz se však neobejde bez nezbytné finanční podpory na provoz. Pokud se Vám Svobodný svět líbí, budeme vděčni za Vaši pravidelnou pomoc.

Děkujeme!

Číslo účtu: 4221012329 / 0800

>> Pravidla diskuze

Než začnete komentovat článek, přečtěte si prosím pravidla diskuze.

>> Jak poslat článek?

Chcete-li také přispět svým článkem, zašlete jej na e-mail: redakce (zavináč) svobodny-svet.cz. Pravidla jsou uvedena [zde](#).

